

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-35

12.1.2026

Storebrand Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Skjevheter som følge av sprengning – setningsskade – plutselig- ekstraordinær svikt?

Sikrede oppdaget skader på forsikret bolig i 2019 og meldte fra til foretaket. Sikrede antok at skadene hadde sammenheng med sprengninger i forbindelse med vegvesenets bygging av tunnel i nærområdet. Foretakets takstmann konkluderte imidlertid med at skjevhetene hadde vært der fra huset var nytt og ikke hadde sammenheng med sprengninger eller setninger. I 2023 oppdaget sikrede at en skyvedørsgarderober ikke lenger lot seg åpne. Garderoben var montert lenge etter at huset var nytt, og sikrede forstod at skadene/skjevhetene ikke stammet fra huset var nytt. Sikrede innhentet en ny takst som konkluderte med at skadene skyldtes setningsskader/bevegelser i grunnen. Takstmannen uttalte at det var vanskelig å fastslå nøyaktig hendelsesforløp, men antok at sprengningsarbeidene hadde vært medvirkende årsak. Foretaket opprettholdt sitt avslag og viste til at setningsskader var unntatt dekning. Sikrede viste til at det ikke hadde vært bemerket skade i verken takst fra han kjøpte boligen i 2012, eller i registreringsskjema før tunnelarbeidet startet. Sikredes takstmann uttalte at det var uheldig at han hadde benyttet begrepet «setningsskader», da det var gulvet som hadde kommet opp – ikke at vegger hadde beveget seg nedover. Nemnda kom til at sikrede verken hadde sannsynliggjort en plutselig skade, eller skade ved ekstraordinær svikt i bygningskonstruksjonens bæreevne.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning av skader/skjevheter på forsikret bolig.

Sikredes forsikring omfatter etter vilkårenes pkt. B.4 1 «Brann og eksplosjon» plutselige og uforutsette skader ved eksplosjon, men angir at:

Skader som følge av rystelser etter sprengning regnes ikke som en eksplosjonsskade og vurderes etter punkt B.4.9.

Pkt. B.4.9 angir:

B.4.9.1. Andre plutselige og uforutsette skader

Forsikringen gjelder ved:

Andre plutselige og uforutsette skader enn de som er omhandlet av punktene B.4.1–B.4.8 over.

Forsikringen dekker ikke:

- (...)
- Som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, setninger i grunnen eller bygget, latente spenninger i bygningen, jordtrykk, materialfeil, rust, korrosjon, annen tæring, svak eller feilaktig konstruksjon, uriktig montering. Dersom bygningen på skadetidspunktet ikke tilfredsstiller de krav som i henhold til bygningslovgivningen gjaldt på oppførings-tidspunktet, anses dette som en svak/feilaktig konstruksjon

B.4.9.2 Svikt i bærende bygningskonstruksjoner

Forsikringen gjelder for skade ved:

- Ekstraordinær svikt i bygningskonstruksjonens bæreevne de første 25 år etter at byggets eldste del var ny.

Sikrede sendte i 2019 melding til foretaket om skader på bolig. Sikrede mente skadene hadde sammenheng med sprengninger i forbindelse med vegvesenets bygging av tunnel i perioden fra 2015–2019.

Foretaket rekvirerte takstmann, som var på befaring 31.10.19. Rapporten fastslo at det var oppdaget skjevheter i gulv i sokkelleiligheten, samt at noen dører var blitt skjeve. Takstmannen konkluderte med at:

...skjevhetene hadde vært der fra huset var nytt, og hadde ingen sammenheng med sprengning eller setninger.

Foretaket avsto dekning i brev 6.11.19, med henvisning til at skjevhetene i huset hadde vært der siden det var nytt (i 1998), og at det derfor ikke var noen sammenheng mellom skjevheter og sprengning eller setninger. Foretaket viste samtidig til unntaket for skade som skyldes setninger.

Sikrede aksepterte avslaget, men oppdaget deretter i 2023 at en skyvedørsgarderobe som var installert i 2010 ikke lenger lot seg åpne. Han mente derfor skadene ikke kunne ha vært der fra huset var bygd. Sikrede kontaktet foretaket, som opplyste at det ville se på saken på nytt dersom det fremkom nye opplysninger.

Sikrede engasjerte egen takstmann S som var på befaring 11.1.24. Fra rapporten hitsettes:

Skadene skyldes setningsskader / bevegelser i grunnen. Nøyaktig hendelsesforløp er vanskelig å fastslå, men gulvet i underetasjen har kommet cirka 2 centimeter opp i forhold til opprinnelig nivå. Ut i fra tidsaspektet dette har skjedd er det naturlig å peke på sprengningsarbeider som medvirkende årsak da det i følge eier har vært store rystelser over tid.

Gulvet er stedvis låst av vegger og tyngre installasjoner som gjør at ikke gulvet kan flyte fritt på massene det er fundamentert på. Dette gjør at det oppstår skjevheter mot der bærevegger og yttervegger holder det igjen.

Selv om det ikke er kommet store skjevheter i andre etasje, så har deler av gulvet fått betydelig knirk. Dette er verst i områder mot underliggende bærevegg. Dette tyder på noe endringer i bærende konstruksjoner.

Foretakets takstmann T ble forelagt sikredes rapport og rapport vedrørende naboens eiendom. Sikrede fremla også kopi av takst fra da han kjøpte boligen i 2001 hvor det ikke fremgikk noe om skjevheter eller setningsskader, samt kopi av registreringsskjema fra 2012 før arbeidet med tunnelen ble igangsatt. I skjemaet var det ikke krysset av for annet enn sprekker/riss i grunnmur mot sør og en kommentar om at det var en «bygning med små skader uten betydning for tunneldrift». T uttalte i ny vurdering følgende:

Hovedårsak til skadene er ut i fra opplysningene setninger i grunnen som har pågått over tid.

Sprengningen av [tunnelen] kan muligens være aksellerende årsak, men lite trolig.

Det er ikke registrert uvanlige sprekker i tilgjengelige murflater utvendig på boligen. Dette er som regel første og mest fremtredende tegn på rystelseskader etter sprengning.

Sprengningen har pågått nærmere 200 meter fra skadested, noe som sannsynliggjør at rystelsene ikke har fremprovosert skadene.

Gulvene som har låst seg skyldes feil montering/bruk av gulvene.

Foretaket opprettholdt sitt tidligere avslag og viste til at det i vilkårene var direkte unntak for setningsskader.

Sikrede innhentet en presisering fra S, som uttalte at det var uheldig at han hadde brukt begrepet «setningsskader» i sin konklusjon. Han presiserte at det ikke var avdekket skader i murvegger eller fundamenter, og at det derfor var gulvet i underetasjen som hadde kommet opp – ikke at vegger hadde bevegde seg nedover. S avsluttet med følgende presisering:

Knirk i gulv i andre etasje tyder da på at det har oppstådd noe mindre setninger i forbindelse med bærevegg i bygningen.

Mens gulvet i første etasje som representerer skaden ikke kan forklares med setningsskader.

T kommenterte dette:

Etter gjennomgang av tilsendte dokumenter kan jeg ikke se at dette har betydning for utfallet av saken. [Sikredes takstmann] sår tvil om egen uttalelse om setninger, men skriver ikke noe om hva som alternativt kan være skadeårsak. Jeg kan ikke se at det kan være en annen skadeårsak og det må i så fall påvises hva dette kan være om det ikke er setninger.

Foretaket opprettholdt etter dette sitt avslag.

Sikrede krever dekning for skader på bolig og anfører at de skyldes utbyggingen av tunnelen. Skadene ble oppdaget kort tid etter at arbeidene var avsluttet, og arbeidet må anses som en utløsende og nødvendig betingelse for at skaden oppstod.

Det følger av forsikringsvilkårene B.4.9.2 at forsikringen dekker skader i forbindelse med svikt i bærende bygningskonstruksjoner. Etter ordlyden gjelder det uavhengig av om skaden materialiserer seg plutselig. Sikrede har fått skader på boligen grunnet ekstraordinær svikt i bygningskonstruksjonens bæreevne. Skader etter sprengning er i nemndspraksis ansett som ekstraordinære, se FSN 980. Boligen var under 20 år da skaden først oppstod i (2016/2017) og senere ble oppdaget.

Vilkårenes pkt. B.4.9.1 gjelder andre udefinerte skader som er plutselige og uforutsette. Ingen av unntakene i vilkåret kommer til anvendelse. Det foreligger ikke «setninger i grunnen eller bygget». Ingen setning i grunnen eller bygget ville ført til at gulvet i kjelleretasjen steg med to cm. Skaden har her skjedd som følge av rystelser etter eksplosjoner. Slike skader er ikke unntatt dekningsområde til forsikringen, se B.4.1. I motsatt fall kunne vilkårene ha presisert dette, fremfor å vise til pkt. B.4.9. Skaden har også skjedd plutselig, jf. LA-2014-164499 der utvikling av setningsskade over noen uker ble regnet som «plutselig».

S har presisert at skjevheter i boligens underetasje ikke er setningsskader. Foretaket har ikke kommentert at det er innmeldt sprengningsskader på en rekke boliger i sikrede nærområde i samme periode. Foretaket har heller ikke kommentert at det verken ved verditakst i 2001 da sikrede kjøpte boligen, eller ved kartlegging i 2012 før tunnelarbeidet startet, ble funnet skjevheter eller setningsskader i boligen.

Det foreligger en sammenhengende og dokumentert beviskjede som peker på sprengningsarbeidene som den mest sannsynlige årsaken til skadene. S har uttrykkelig konkludert med at sprengning er den mest sannsynlige årsaken, og at dette er den eneste forklaringen han kan gi på at gulvet i underetasjen har løftet seg med ca. 2 cm. Foretaket har ikke fremlagt noen alternativt plausibel forklaring, og dets vurdering bygger på antagelser uten befarings- og uten teknisk underlag.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at skadene verken er en ekstraordinær svikt i bærende konstruksjoner iht. vilkårspkt. B.4.9.2. eller en annen plutselig hendelse iht. vilkårspkt. B.4.9.1. Skadene skyldes ifølge både S og F setninger/bevegelser i grunn. S uttaler at sprengningsarbeider kan være medvirkende årsak, og at «Gulvet er stedvis låst av vegger og tyngre installasjoner som gjør at ikke gulvet kan flyte fritt på massene det er fundamentert på.

Dette gjør at det oppstår skjevheter mot der bærevegger og yttervegger holder det igjen». F er enig med S og påpeker at setningene i grunnen har pågått over tid.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på erstatning for skader på bolig.

Sikredes forsikring dekker sprengning etter vilkårenes pkt. B.4.9, som angir at forsikringen omfatter andre «plutselige og uforutsette» skader, og at skade som følge av blant annet setninger i grunnen eller bygget er unntatt dekning.

Begrepet «plutselig» er ikke definert i vilkårene. Uttrykket betyr i utgangspunktet «momentant», men kan også forstås som «over natten». HR-2024-2040-A avsnitt 53-54 har følgende uttalelse om begrepet «plutselig»:

Uttrykket 'plutselig' betyr at skaden skjer fort, med lite eller intet forvarsel, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 250. Det er i langvarig nemndspraksis lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12 til 13 timer faller innenfor uttrykket 'plutselig', mens skader som utvikler seg over lengre tid, faller utenfor, se Finkn 2024-723. Slik denne saken ligger an, tar jeg ikke stilling til dette på generelt grunnlag.

Formålet med dette forsikringsvilkåret er å unnta fra dekningen skader som utvikler seg gradvis over tid. I Bulls Forsikringsrett side 219 heter det:

'Plutselig' peker i slike tilfelle mot at det må være snakk om en skade som 'slår til' der og da, og ikke en skade som utvikler seg gradvis over tid. Når selskapene ikke vil dekke slike utviklings-skader, er grunnen gjerne at sikrede i disse tilfellene iallfall i prinsippet vil ha mulighet til å treffe forholdsregler – skaden kommer ikke som noen overraskelse for ham.

Dommen viser også i avsnitt 55 til en svensk dom som ligger på linje med ordlyden ovenfor:

Den samme forståelsen av uttrykket 'plutselig' i tilsvarende forsikringsvilkår er lagt til grunn i svensk rett, se Högsta Domstolens dom 25. januar 2024 i sak T 4849-22, avsnitt 23:

Att skadan ska vara 'plötslig' innebär att förloppet är momentant; det ska inte gå att förhindra dess utveckling eller omfattning. En sådan begränsning av det som täcks av försäkringen avser att undanta skador som utvecklar sig över tid.

Referansene til «der og da» og «momentant» synes å legge opp til et strammere tidsperspektiv enn «over natten» med 12–13 timer som nemnda har lagt til grunn. Referansene til at sikrede ved utviklingsskader har mulighet til å treffe forholdsregler, og at det ikke skal «gå att förhindra dess utveckling eller omfattning» tilsier også at det må dreie seg om en momentan skade. Også ved skadeutvikling som skjer i løpet av 12–13 timer kan sikrede i prinsippet ha en mulighet til å unngå skadeutviklingen. Det er derfor uklart om Høyesterett tolker plutselig i tråd med nemndspraksis eller som «momentant». Derimot gir dommen ikke holdepunkter for et lengre tidsperspektiv.

Det er fremlagt uttalelser fra to sakkyndige. Ingen av uttalelsene dokumenterer at skadene har oppstått «plutselig».

Det at det ikke var registrert skjevheter eller setningsskader i takstrapport fra 2001 eller rapport fra 2012, dokumenterer heller ikke at skadene har oppstått «plutselig».

S omtalte i sin første rapport skadene gjennomgående som «setningsskader», som er unntatt dekning, og pekte på at det var vanskelig å fastslå nøyaktig hendelsesforløp.

S har senere presisert at det var uheldig at han omtalte skadene som setningsskader, og at skadene i første etasje ikke kunne «forklares med setningsskader». Hva gjaldt andre etasje, mente han fortsatt at det var tale om «noe mindre setninger i forbindelse med bærevegg i bygningen». Presiseringen uttaler seg imidlertid ikke nærmere om skadenes utviklingstid.

F har lagt til grunn at hovedårsaken til skadene var setninger i grunnen som hadde pågått over tid, og at selv om sprengningen i forbindelse med tunnelarbeidet kunne ha vært akselererende årsak, var dette lite trolig.

Nemnda har ikke grunnlag for å avgjøre hvilken takst som fremstår som mest sannsynlig. Sikrede har imidlertid bevisbyrden for at det foreligger en plutselig skade, og slik saken er opplyst, er dette ikke tilstrekkelig sannsynliggjort.

Sikrede anfører at skaden er omfattet av vilkårene pkt. B.4.9.2 som sier at forsikringen gjelder for skade ved ekstraordinær svikt i bygningskonstruksjonens bæreevne. Sikrede viser til at skader etter sprengning i nemndspraksis er ansett som ekstraordinære. Nemnda kan imidlertid ikke se at det er sannsynliggjort at det her dreier seg om sprengningsskader, og det er uansett ikke dokumentert at det har oppstått svikt i bygningskonstruksjonens bæreevne. I rapporten fra sikredes takstmann fremgår det at knirk i gulvet tydet på «noe endringer i bærende konstruksjoner». Dette innebærer ikke skade ved ekstraordinær svikt i bygningskonstruksjonens bæreevne. Nemnda kan slik saken er opplyst ikke se at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at det foreligger svikt i bygningens bæreevne.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Eirinn Landgren (forbrukerrepresentant).